

Norsk Oversetterforening

The Norwegian Association of Literary Translators

Høring i Familie- og kulturkomiteen

Norsk oversetterforenings kommentarer til Prop. 1 for budsjettåret 2020

Kap. 320, post 55: Norsk kulturfond

Bokåret 2019 var et krafttak for lesingen. Men det er ikke gjort på ett år å få folk til å lese mer, det må følges opp over tid, både gjennom å hjelpe bøkene ut i bibliotek, og styrke samtalen om bøker – ikke minst gjennom kritikk. I bevilgningen til Norsk kulturfond er det ingen økning utover prisjustering. Som en oppfølging av tiltakene under leseåret 2019, mener vi det burde være å forvente en styrking av innkjøpsordningene, ikke minst for oversatt litteratur (både sak og skjønn), i tillegg til ekstra midler for å ivareta eboklisenser i bibliotek. Vi støtter derfor Kulturrådets budsjettsøknad på 10 millioner til innkjøpsordningene og digital utvikling. Vi støtter også Kulturrådets søknad om 15 millioner til en satsning på tidsskrift og kritikk.

Kap. 321, post 71–74: Kunstnerformål

Post 73: Stipendhjemler

For det første vil vi understreke at det er svært bra at det er budsjettert med en økning i antall stipendhjemler. Som departementet selv slår fast i budsjettet: «Etterspørselen etter stipend er stor, og det kunstneriske nivået blant søkerne er høyt» (s. 60). Tildelingsprosenten var i 2018 på 10,4 %. Kunstnernettverket ba i 2018 om 100 ny stipendhjemler, og vi håper at årets økning på til sammen 37 hjemler er starten på en flerårig opptrappingsplan.

Stipendforskrift

Vi er svært taknemlige for at regjeringen har gjennomført og fulgt opp lønnsreformen over flere år, slik at lønnssetterslepet til arbeidsstipendene og de langvarige stipendene omsider er innhentet. Nå gjelder det å forhindre at stipendsatsene nok en gang sakter akterut.

Tiden er overmoden for å få på plass en forskriftsendring som binder de statlige stipendene til en statlig lønnsindeks. Dette vil være i tråd med anbefalingene i kunstnerøkonomiutredningen fra 2015: «De langsiktige stipendene bør reguleres opp mot gjennomsnittet for lønnsutviklingen i samfunnet for øvrig. Dette vil skape en forutsigbar lønnsvekst på den delen av kunstnernes basisinntekt som ytes av staten» (Skarstein s. 80). Vi gjentar derfor Kunstnernettverkets forslag til merknad fra 2018:

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber Kulturdepartementet endre Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere slik at arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter som et minimum reguleres med en indeks lik rammen for lønnsoppjøret i staten. Dette må formuleres i forskriften slik at Stortinget likevel står fritt til å beslutte en høyere økning.*

Post 71: Statsstipend

Vi vil gjerne få uttrykke bekymring for ordningen med statsstipend, som under denne regjeringen synes å være utsatt for en snikavvikling. Statsstipend tildeles ikke primært kunstnere, men personer innenfor *tverrfaglige* eller *uvanlige* arbeidsfelt av samfunnsmessig betydning, gjerne personer som har begrensede muligheter til å få relevante stillinger ved vitenskapelige institusjoner. Tradisjonen med statsstipend går tilbake til 1870-tallet, og mange av mottakerne har kommet med vesentlige bidrag til norsk samfunn, kulturliv og forskning, og det ville være et tap for oss alle om ordningen ble lagt ned.

Kap. 337, post 70 Kompensasjon av kopiering til privat bruk

I revisjonen av åndsverkloven i 2005 ble det innført en kompensasjon for lovlig privat eksemplarframstilling av lydopptak og film («privatbrukskopiering»), iht. EUs InfoSoc-direktiv av 2001. Fra og med 1. juli 2018 skal kompensasjonen også dekke tekst og bilde. Siden innføringen i 2005 har vederlaget hatt form av en årlig bevilgning over statsbudsjettet, uten å være knyttet til statistikk eller være gjenstand for forhandlinger, slik for eksempel bibliotekvederlaget er. Den første bevilgningen var på 32,5 millioner og økningen fram til 2018 har nokså nøyaktig tilsvart den gjennomsnittlige prisveksten i samme periode, og årets økning følger samme tendens, selv om det ligger marginalt over prisveksten.

Norwacos brukerundersøkelser har vist en sterk økning av lovlig privat kopiering, selv om den har stagnert noe senere år. Kantors undersøkelse fra 2018 viste at det også foregår omfattende lovlig privat kopiering av tekst og bilde. Vi synes det er uforståelig at årets tildeling ikke kompenserer for innlemmelsen av nye uttrykk. Vi står sammen med de andre organisasjonene om å be om 10 millioner for å kompensere for utvidelsen.

Kap. 326, post 78: Norsk forfattersentrum

Norsk forfattersentrum spiller en uvurderlig rolle for formidlingen av norsk litteratur til hele landet og for forfatterøkonomien gjennom å formidle honorerte oppdrag til forfattere. Forfattersentrum har et stadig høyere aktivitetsnivå, og søkte i år om en økning av tilskuddet på 5,2 millioner for å kunne møte behovet, men fikk i stedet kun en prisvekstjustering. Vi støtter Forfattersentrums søknad.

Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak, s. 27–28 i budsjettet

For tre av vedtakene av 15. mai 2018 omtalt på budsjettets side 27–28, nemlig vedtak nr. 729–731: «Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag», «Vurdere regler om at leverandører av nettjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag» og «Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig», henvises det til gjennomføringen av EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790), som ble vedtatt i april 2019. Vi vil på det sterkeste anmode om at dette arbeidet settes i gang snarest mulig, og vil i tillegg til de nevnte punktene særlig trekke fram følgende:

- * Retten til kollektive forhandlinger
- * Gjennomsiktighetsbestemmelse
- * Avtalejusteringsordning
- * Alternativ tvisteløsningsordning
- * Retten til tilbakekallelse

Flere av disse punktene var med i det opprinnelige høringsutkastet fra Kulturdepartementet, men var fjernet eller endret da den endelige lovteksten ble lagt fram.*

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen ber Kulturdepartementet snarest sette i gang arbeidet med å gjennomføre EUs opphavsrettsdirektiv ((EU) 2019/790).

* Dansk oversettelse av EUs opphavsrettsdirektiv finnes her: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790&from=EN>